Un interview luat de Tudor Voinea

„BADEA LAZAR SFERA“

Se retrage din football, la vară şi va rămâne un suporter fanatic al Venusului

„Am jucat 20 de ani, şi am ajuns să lupt contra a două generaţii. Negrescu şi Ionescu-Grum vor ajunge cei mai mari fundaşi ai României. Sportul mi-a dat toate satisfacţiile şi m'a făcut un om complet“

O impresionantă spovedanie a celui mai hulit şi simpatizat jucător din România

Este ciudat că foot-ballistul care se avântă împotriva adversarului, să-l sfarâme dintr'o lovitură, în lupta aprigă pentru balon, cugetă, în căldura jocului, cu totul altfel decât spectatorul. Ritmul matchului, viaţa de teren trebuie privită sub cu totul altă prismă. Iată, de o pildă, Lazăr Sfera, care înspăimântă, înfricoşează adversarii Venusului, nu este atât de înspăimântător.

Ciudat. Gândurile noastre s'au întors cu puţini ani în urmă. Am evocat o noapte frumoasă cu stele pe care o admiram la fereastra unui vagon care se clătina glături de Dunăre. Eram în drum spre Timişoara, unde Venus avea să lupte pentru campionat. Noaptea senină ne provoca gânduri frumoase, ne reaminteam imagini trăite mai de mult pe lacul Como, între ape albastre, şi pânze albe, sau sub un cer tot atât de înstelat. Mai trăiam sub impresia unor pânze florentine pe care un penel de maestru lăsase gânduri şi culori. Reveria s'ar fi eternizat pe o sută de kilometri de cale ferată în prozaicul gâfâit de locomotivă dacă nu am fi simţit alături svon de viaţă.

Sfera, acest Sfera, atât de puternic pe un câmp de football, este în viaţa de toate zilele un spirit blând. Vorbeşte de oameni, de carte, de idei, printr'o prizmă cu totul particulară, umană. Pune blândeţe în graiu şi faptă. Să fie oare un imbold al nopţii înstelate care dispune la melancolie?

Dar nu. Hotărît nu. Sfera pe care caricaturistul îl vede, grotesc, cu bocanci de football şi securi, nepotolit până nu simte osul adversarului. este în realitate un spirit blând. Diferă omul de jucător?

— Da, diferă. E răspunsul răspicat pe care ni l-a dat Lazăr Sfera în noaptea aceia, în tren. Diferă mult, dar cu vremea se unifică, şi fac unul: un om întreg, călit într'o disciplină, într'o morală, un cetăţean care va fi desăvârşit.

Atunci am înţeles şi dublul sentiment al spectatorului din colţul tribunei.

Un admirabil coleg, un desăvârşit prieten

Lazăr Sfera are în viaţa de toate zilele o cu totul altă atitudine decât pe teren. Am avut adesea prilejul să vorbim cu colegii săi de joc, cu prietenii. Ni-l ilustrau ca pe un camarad desăvârşit, gata să se avânte în orice sacrificiu pentru o cauză dreaptă. Un fanatic al colegialităţii, un înamorat al prieteniei. Când este vorba de match, de club, de campionat, omul îşi schimbă atitudinea, se identifică cu idealul pentru care luptă. Devine gladiatorul neclintit în obţinerea victoriei. Explică dealtfel singur:

Totul pentru apărarea culorilor clubului.

«Un jucător este pe terenul de sport, în matchul de football, o rotiţă dintr'un angrenaj. Nu este o unitate independentă care are datoria să-şi manifeste personalitatea în dauna spiritului de asociaţie care stă la baza unei formaţii. Nu am dreptul să fac altceva decât datoria, să lupt cu energie pentru culorile mele, ale noastre, să depun toată forţa de care dispun. Adversarul are o ţintă. Va trebui să perforeze poarta. A mea, este să nu-l las. Nu trebuie filozofată acţiunea. Mă sugestionez că nu trebuie să treacă şi nu va trece. Îl opresc, îi opresc mingea, în fine, nu va marca. În viaţa particulară mă situez la antipod: larg până la maximum.

Sfera este dârz. O recunoaşte singur. Temperamental este construit pentru posttul de fundaş. Nu a jucat altceva, niciodată, nici nu ar juca. Este făcut pentru acest post în care are incontestabile calităţi. Îşi cunoaşte meseria, o vorbeşte cu pasiune, născeşte formule de joc, caută poziţia cea mai bună pentru fiecare partidă în parte. Vrea să fie mereu bun.

După 20 de ani de joc, nu am învăţat încă tot ce trebuia.

— Joc de aproape 20 de ani şi nu a existat o singură dată să nu fiu în bună condiţie fizică. Este o datorie pentru fiecare jucător să se menţină în formă, să fie corect. Am dus şi eu o viaţă care nu era în deplin acord cu mentalitatea unui atlet. Din nefericire nu am pătimit. Am avut o vârstă când mi se îngăduia orice. Am ajuns însă la concluzia că e cu mult mai bine să dormi nopţile, să refuzi alcoolul şi să fii bine pregătit pentru luptă. Am ajuns la vârsta când sentimentul responsabilităţii este cu mult mai mare, când îmi dau seama că o greşală mică costă foarte mult şi, deaceia, joc atent. Nu mă interesează tribuna; mă lasă rece orice spune adversarul. Mă pasionează întâlnirea deşi se întâmplă să jucăm de două sau trei ori pe an cu aceiaşi echipă. Fiecare partidă, în parte, are situaţii diverse de acţiune, şi oferă pentru un fundaş cele mai variate situaţii. După 20 de ani de foottball am ajuns să învăţ ceva. Dar tot nu ştiu tot...

Un teoretician al footballului.

Fundaşul negrilor cunoaşte într'adevăr, foarte bine soccerul. Ne-a arătat că jocul fundaşilor se schimbă în raport cu regulamentele de joc. Ne-a vorbit aproape jumătate oră de felul cum apărau fundaşii pe vremea când regulamentul îngăduia la off-side trei adversari în faţa înaintaşilor. Ne-a arătat că sarcina lor era cu mult mai uşoară. Trebuia să aştepte mingea, avea timpul să o stopeze, să tragă linştit căci în vremea aceia se ataca cu totul altfel. Astăzi, rolul fundaşului este mai complicat. Va trebui să aibe detenta, să facă un start rapid, să năvălească în faţa înaintaşului şi să-i «sufle» mingea, înainte de a fi driblat. Sfera e convins că fundaşul modern trebuie să fie cu mult mai rapid ca cel de acum zece ani care era greoiu.

«Badea Lazăr», dela Heidelbergul Ardealului, la diploma de licenţă a Academiei Comerciale din Bucureşti

Sfera estei foarte iubit de colegii săi de club. Este consultat în fiecare afacere, fie particulară fie sportivă. Are totdeauna cele mai bune sfaturi, cele mai optimiste îndemnări. Orza sau Ploeşteanu, cei doi jucători mai noui la Venus, au un adevărat cult pentru «Badea Sfera» cum este numit în intimitate. Acest fundaş care este spaima tuturor înaintaşilor are într'adevăr o grije părintească pentru prietenii săi. Le oferă ceiace nu a avut el în prima tinereţe şi le mai dă ce a câştigat dela viaţă. Adolescenţa şi-a petrecut-o în Clujul tuturor năzbâtiilor, în epoca de veselie a oraşului, în mijlocul unei vieţi studenţeşti a cărei principală preocupare a fost boema. Nu s'a rătăcit în pivniţa cu bere şi nici nu s'a lăsat avântat prea mult în libertinajul acestei cetăţi universitare. Dar, acolo, în viaţa plină de voioşie şi nepăsare, acest spirit ponderat nu s'a găsit decât în parte. Exterioriza tipul clasic al studentului boem şi trăia în nelinişstea unui vizionar care nu privea sportul drept o soluţie a existenţei. Şi-a dat lesne seama că balonul i-a creiat o celebritate, i-a făcut un nume care este pronunţat cu respect de licieni şi cu admiraţie de toate sepcile roşii ale centrului studenţesc, dar mingea nu-i arăta calea bună a viitorului. Şi nimeni nu i-a arătat un singur moment luminiţa pe care o căuta în nopţile de neliniste. Ar fi rămas poate în Clujul veseliei, unde Genu Haţiegan a adus un ritm nou Universităţii. Dar acolo unde avea camaraderie, plăcere, şcoala, îi lipsea stimulentul pentru drumul drept. Şi l'a găsit când a venit la Bucureşti. Intâi a călcat cu teamă drumul pe care i l'a deschis d. avocat Eladescu; apoi, cu mai multă încredere şi a păşit sigur. Sfera este astăzi, la 30 ani, licenţiat al Academiei de Inalte Studii Comerciale, însurat şi cu o bază frumoasă pentru viitor. Ei bine, drumul pe care el l-a urmat încet, plin de necazuri, departe de familie, vrea să-l uşureze colegilor săi mai tineri. Sfera nu este niciodată aspru cu Orza, Ploeşteanu sau alţi camarazi. Le va vorbi blajin, aşa cum vorbeşte totdeauna, cu vorba domoală, aşa cum ne-a vorbit nouă şi îi va împinge spre o realitate brută, justă şi corectă. Sfera le dă ceiace el căuta din greu.

«Am arcada spartă, buza ruptă, un semn în frunte, piciorul lovit... şi totuşi, se spune că joc brutal».

In flagrant contrast cu viaţa particulară, Sfera se comportă pe teren foarte dur. Totuşi niciunul din înaintaşii adverşi nu s'a putut plânge că a fost dărâmat, că s'a ales cu picioare rupte.

— Joc bărbăteşte, ne spune «Badea». Un fundaş trebuie să fie eminamente dur. Va trebui să joace cu corpul, să ţină adversarul dar să nu-l bruscheze. Vă reamintiţi pe Hapgood? Fundaşul Angliei împingea cu umerii la fel ca un rugbyst. Înaintaşii sunt nimiţi pe corp când joacă împotriva acestui masiv fundaş. Sesta avea acelaş joc. Eu am văzut pe Bauer dela Chinezul în vremea când jucam la Politehnica, la Timişoara, şi i-am copiat jocul. Apoi, m'am cizelat după cei mai moderni. De atunci am luptat împotriva tuturor înaintaşilor din Europa şi mă mândresc că m'am ciocnit cu Sindelar, Sarossi, Piola şi Lawton. Iată un buchet de atacanţi care au avut şi au glorie. Oricare din ei va spune că sunt foarte periculos, dar, dar nici unul nu se va plânge că l'am lovit. Mi s'a creiat o reputaţie nedreaptă. Sunt jucător vechiu şi îmi dau seama cât valorează un picior pentru un jucător. Nu lovesc pe nimeni, nici n'am lovit. Mai curând am fost bruscat eu. Am arcada spartă, buza ruptă, un semn în frunte, piciorul lovit. Sunt curios să-mi arate cineva un bilanţ al celor scoşi de mine depe teren. Vă asigur că va fi foarte sărac.

Publicul se concentrează deobiceiu asupra greşelilor cari se fac în careu. Este o psichologie specială. Atunci când atacul intră în acţiune şi va ajunge în domeniul meu, al fundaşilor, va fi, cum e şi normal, atacat. Între eleganţa baletiştelor din atac şi năvala pe care o dăm noi, fundaşii, este o diferenţă evidentă Prin optica spectatorului, intervenţia noastră este dură, ca a unui tun. Va părea brutală când nu este. Dealtfel noi fundaşii suntem aplaudaţi cel mai puţin. Fie un om cât de puternic, cât de tare în postul de fundaş, va găsi foarte puţine cuvinte bune la critici şi la massă. Este o ingratitudine pentru care nu protestez, deoarece îmi dau seama că jocul fundaşilor este mai uşor în aparenţă, dar plin de greutăţi în realitate.

Toată lumea poate greşi în afară de fundaşi...

Pledoaria fundaşului este într'adevăr foarte interesantă şi plină de adevăruri. Ne-am obişnuit să cerem fundaşilor shoturi puternice, fiindcă sunt fundaşi; le cerem să respingă tot şi, la prima greşală, aproape nimeni nu ezită să fluere, să protesteze, să se manifeste ostil.

Un atacant are voie să greşească, un mijlocaş poate scăpa balonul printre picioare, dar unui fundaş nu i se iartă mici greşeli, fiindcă poziţia sa pe teren este ingrată. Şi, totuşi, fundaşul este dur, este brutal, este măcelar, în sfârşit tot ce vreţi.

Scurte note biografice

Cariera de footballist, Sfera a început-o când părinţii săi s'au stabilit la Timişoara, venind din Banatul sârbesc. Avea zece ani şi absolvise patru clase primare. A venit plin de curaj printre copii Mehalei, a legat prietenie cu Sepi, Deheleanu, Dobeşan, Ciolac şi fireşte cu mingea iar primul shot l'a trimis, hât, departe, până peste casă.

— Mă frate aiasta-i bun de becie, a isbucnit Vasi Deheleanu, îl de umbla mereu cu pantalonul rupt. Cum mingea era a lui Vasi, el fixa posturile. Aşa a devenit Sfera fundaş.

Silviu Sepi, fratele lui Graţian, a înfiinţat echipa «Unirea». Era o echipă de pitici din care s'au selecţionat mulţi internaţionali. Aci a jucat un an şi jumătate. A rupt multe pingele, a uitat să facă adesea lecţiile şi după o vreme apare în echipa de juniori a Politehnicei.

Este echipa care formează internaţionalul de mai târziu. Politehnica are un cadru mare, joacă mult şi Sfera se avântă în jocurile de campionat regional. Are, în 1925 prilejul să joacă în prima formaţie a echipei. Fundaşul titular, un student pe nume Neamţu, se îmbolnăveşte de tuberculoză şi moare curând. Doliul este mare pentru tinerii footballişti dar evoluţia are legile ei.

Sfera e promovat jucător în prima categiorie.

Pe aicea nu se trece...

Primul match înseamnă o amintire de neuitat. Sorţii au ales ca adversar pe Chinezul, echipa de mare glorie a soccerului românesc. Pe atunci jucau Vogl, Matek, Taenzer, Semler iar la Politehnica erau numai copii. Nu era pentru nimeni un secret că tinerii dela Politehnica vor fi victime. Matchul era problemă de scor. Chinezul a învins cu 2-1 dar a fost un match de pomină. Prima? Cinci prăjituri şi o cumplită durere de stomac...

Sfera a jucat foarte bine. Avea drept coleg pe Ignuţă, un fundaş foarte curajos. A format cu acest jucător apărarea de fier: «Pe aicea nu se trece» era deviza şi zidul de fier a devenit proverbial în Timişoara. Rudi Wetzer, pe atunci vedeta nr. 1 a soccerului nostru, avea o admiraţie puternică pentru cei doi fundaşi ale căror intervenţii speriau toate înaintările. In acest timp, Sfera a învăţat enorm de mult dela Carnelli, un antrenor italian care lucra pentru C. A. T. şi Politehnica. A învăţat atât de mult, încât echipa lui Sfera a întrecut pe C. A. T. şi s'a clasat a doua în campionatul Timişoarei.

Copilăria a împărţit-o între carte şi balon. A ştiut s'o împartă bine căci în ambele domenii s'a ilustrat. Nu a cedat adversarului dar nici nu a rămaş cu vreo clasă în urmă. Iată-l adolescent, cu comerţul superior terminat şi în pragul unei vieţi noui. Va trebui să urmeze facultatea şi va avea să aleagă una din şcolile din ţară. Clujul, pe atunci, centru studenţesc important, îl atrăgea. Aci au plecat mai mulţi timişoreni, aci va pleca şi el. S'a înscris la Academia Comercială. Colegii l'au urmat. Deheleanu, Sepi, Tabacu şi Doboşan a completat quintetul de studenţi care va avea să facă gloria soccerului clujean. Au jucat la Victoria şi apoi, în urm cererii d lui Simion Haţiegan a intrat în rândurile Universităţii unde va culege cele mai frumoase succese şi cele mai vii amintiri.

Idolul Clujului

Aţi citit vreodată ceva despre Heidelberg? V'a încântat poezia vieţii studenţeşti, plină de tinereţe de nepăsare, de dispreţ pentru tot ce nu e viu? In mijlocul unui ritm încântător, a unei atmosfere de camaraderie în care fantezia brodează cele mai fantastice năzbâtii, s'au scurs câtiva ani de fericire. Băeţaşul a crescut, cariera sportivă se contura în entuziasmul unei tribune de studenţi care îşi aplaudau idolul şi peste shoturi ameţitoare, peste victorii şi amărăciuni sportive Lazăr Sfera îşi face gânduri de viitor. A cucerit Clujul, a lăsat în urmă o adolescenţă pe care nu o va uita uşor. Anii aduc şi nevoi.

Şi într'o bună zi a lăsat în urmă «sepcile roşii» şi în goana trenului care sbura prin tuneluri, a trecut munţii şi s'a stabilit în Bucureştiul ameţitor. Sfera a mai luat odată viaţa cu dinţii. De astă dată va strânge maxilarele.

La Bucureşti

A îmbrăcat tricoul Venusului şi a iubit din nou un club. Îşi regăseşte repede atmosfera şi prietenia. Il are alături pe Ploeşteanu, vechi camarad de hoinăreli, pe Orza, tovarăş mai tânăr iar viaţa îşi continuă ritmul ceva mai serios. Campionat divizionar, titluri naţionale, formaţii selecţionate, Cupa Europei Centrale. Prin shoturi, cu elan, cu curaj, cu suflet, viaţa e cucerită. Un succes paralel e licenţa Academiei care ornează trofeele omului şi atletului. Lazăr Sfera se însoară, îşi întemeiază un cămin cum şi l'a dorit toată viaţa. Joacă împotriva Ungariei, Angliei, Italiei, este căpitan al echipei naţionale. Piramida este clădită.

Şi viaţa îşi urmează liniştit cursul peste o carieră încrustată de voinţă, corectitudine şi perseverenţă.

Elevul a şase antrenori de reputaţie continentală

Sfera n'a fost voiajor sportiv. A jucat în câteva cluburi cari au evoluat în raport direct cu soccerul nostru. La Timişoara era un copil în care se puneau speranţe; la Cluj un fundaş neîntrecut prin masivitatea sa, iar la Bucureşti un as. Consacrat a fost de Venus, căci aici a jucat football adevărat. La Cluj juca cu vioiciune, cu forţa sa, la Bucureşti a trebuit să practice un football «cu cap». A trecut printr'o sumedenie de antrenori. A lucrat cu Carnelli la Politehnica (acum în Italia, la Torino) cu Eckhard la Cluj (acum este în Norvegia), cu Braun la Chinezul, cu Rosenberg căruia i se datoreşte gloria lui Hakoah din Viena şi, în urmă, cu Platko şi Ianossi. A învăţat dela fecare câte ceva şi cunoştinţele acumulate i-au folosit.

Toată viaţa alături de football

«Cunosc foarte bine footballul şi după atâţia ani de practică aşi putea da eu lecţii. Nu vreau să devin niciodată antrenor pentrucă am o altă meserie. Sunt însă un îndrăgostit al footballului şi cred că voiu rămâne alături de el toată viaţa.

Am luptat contra a două generaţii

Sfera devine ceva mai trist. Îşi dă seama că gloria terenului nu este eternă, ca evoluţie are o lege firească că asaltul tinereţii e puternic şi va trebui să facă loc unei noi promoţii. Dealtfel o spune singur.

Matchul vieţii. Sfera suportă asaltul faimosului Lawton, în jocul cu Anglia.

Am ajuns să joc împotriva a două generaţii de jucători. Nu de mult am jucat împotriva junelui Bedo dela CAMT. Mi-a părut pe teren o figură cunoscută. L'am atacat, i-am luat balonul şi am remarcat un gest care îmi era familiar. După ce am degajat balonul mi-am adus aminte. Era fiul unui înaintaş împotriva căruia am jucat acum zece ani. Este o senzaţie ciudată să-ţi dai seama că te-ai întâlnit în carieră cu tatăl şi fiul.

Negrescu va ajunge cel mai mare fundaş al României

Deşi sunt tânăr, viguros, am şi senzaţia că sunt bătrân. Hotărît, bătrân în football. Şi, implicit, îmi vine gândul la retragere. Nu trebuie să vă mire că vorbesc ca unul care şi-a jucat cartea. Dar trebuie să plec depe terenul de joc. Aşa cum joc acum, în felul de viaţă pe care îl am, aşi mai putea figura într'o echipă de Primul rang. Mi s'a făcut recent cea mai mare cinste a vieţii mele. Am fost căpitanul echipei României împotriva Ungariei.

Şi nu un căpitan de vârstă... Aşa dar, sunt în lina cariera. Totuşi voiu trebui să fac loc tinereţii. Avem în clubul nostru doi fundaşi de mare valoare. Unul a intrat în echipă. Este Negrescu. I s'a făcut loc şi corespunde sută la sută. Afirm că va fi cel mai mare fundaş al României, căci are toate calităţile ce se cer jocului modern. **Dar mai avem unul. Este Ionescu-Crum. Are aceleaşi calităţi ca şi Negrescu. Un atlet desăvârşit, viteză excepţională- shot, plasament. Va trebui să intre în echipă şi dacă eu îi barez drumul, se va irosi.**

Mă retrag, pentru a nu lua drumul lui Ionescu Crum

Nu am dreptul să las un jucător să se piardă, să se epuizeze. Nimeni nu are dreptul să mai aibe orgoliu la 30 de ani, după 20 de ani de football. Voiu mai juca puţin.

Nu aştept decât ca prietenul Crum să fie complet restabilit, să se pună la punct cu antrenamentul. In viitorul campionat nu voiu fi decât un simplu particular, un om care şi-a trăit cariera şi voiu avea satisfacţia să trec alături de cei mai vechi, de Emmerich Vogl, de Rudi Wetzer şi alţii.

Voi rămâne un suporter fanatic al Venusului

Rămân alături de sport căci sunt un îndrăgostit al lui. Voiu fi alături de Venus, la fiecare manifestare, îi voi trăi viaţa de club aşa cum o trăiesc şi acum. Dacă sfatul meu va fi folositor, îl voiu da cu toată dragostea, dacă îmbărbătarea care o voiu da jucătorilor va folosi clubului, nu voiu ezita. Footballul face parte integrantă din viaţa mea şi dacă o retragere din echipă e certă, una de suporter fanatic îmi va restabili lipsa pe care o voiu resimţi desigur.

Sportul m'a făcut un om complet, lui îi datoresc totul

Sfera a prins să tacă. E evident că gândul retragerii pe care îl manifestă cu convingere, cu sinceritate, îi arată şi un viitor nu prea îndepărtat. Melancolia care cuprinde în asemenea împrejurări un om care a trăit 20 de ani de football e explicabilă. Dar să-i ascultăm continuarea:

— Trebuie să mulţumesc sportului tot ce am. Am fost un băiat sărac, cu perspective puţine, cu veleităţi multe. Am învăţat în sport să fiu camarad, am învăţat să fiu perseverent şi în loc să ajung un om plin de defecte am isbutit ca în această şcoală, să devin integru, muncitor, optimist. Mi-a redresat viaţa, m'a făcut om. Sunt lucruri pe cari le-am simţit, le-am trăit şi este firesc să fiu recunoscător sportului. Acelaş lucru îl aşteaptă şi cei mai tineri. Nu pot să fiu egoist, nu pot...

●

O confesiune impresionată, punctată de accentul de frumoasă sinceritate a acelui jucător care se numeşte Lazăr Sfera.

Şi când ne gândim cum este judecat de massă...

Acum 14 ani, în echipa Politehnicei din Timişoara (x) Sfera având în dreapta pe Tudor Chiroiu. In spate, formaţia juniorilor dela Banatul. Exact în spatele lui Sfera este Ghiţă Ciolac.

TIPARUL INSTITUTULUI DE ARTE GRAFICE «EMINESCU» S. A., STR. ING. ANGHEL SALIGNY, TELEFON 3.26.68.